

Ierosināta lieta par Komercedarbības atbalsta kontroles likuma normām, kas ierobežo pakārtoto saistību kreditora tiesības saņemt aizdevuma pamatsummas atmaksu

Satversmes tiesas 1. kolēģija 2020. gada 9. septembrī ierosināja lietu “Par Komercedarbības atbalsta kontroles likuma 8. panta pirmās daļas un 8.¹ panta otrās un trešās daļas atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 1., 91., 92. un 105. pantam”.

Apstrīdētās normas

Komercedarbības atbalsta kontroles likuma 8. panta pirmā daļa:

“Ja komercsabiedrība, kura nonākusi finansiālās grūtībās, saskaņā ar komercedarbības atbalstu regulējošiem normatīvajiem aktiem saņem atbalstu, tad no komercedarbības atbalsta piešķiršanas brīža līdz atbalsta sniegšanas beigām, ievērojot Eiropas Komisijas lēmumā vai nacionālajā normatīvajā aktā par atbalsta piešķiršanu noteikto un neatkarīgi no komercsabiedrības spēkā esošajām juridiskajām saistībām komercsabiedrībai ir aizliegts pildīt pakārtotās saistības (tai skaitā aizliegts atmaksāt aizdevumu, aprēķināt, uzkrāt vai izmaksāt par šādu aizdevumu procentus vai citu atlīdzību) neatkarīgi no pakārtoto saistību nodibināšanas brīža.”

Komercedarbības atbalsta kontroles likuma 8.¹ panta otrā daļa:

“Saskaņā ar šā panta pirmo daļu uzsāktā likvidācijas procesa ietvaros pakārtotās saistības tiek pildītas tikai tad, kad ir pilnībā atmaksāts saņemtais komercedarbības atbalsts. Līdz komercedarbības atbalsta atmaksāšanai:

- 1) nespēja atmaksāt komercedarbības atbalstu un pakārtoto saistību neizpilde nav pamats maksātnespējas procesa ierosināšanai;
- 2) pakārtoto saistību kreditora prasījums nevar tikt nodrošināts, kā arī pakārtoto saistību kreditors nav tiesīgs prasīt viņam pienākošos summu deponēšanu vai jebkādu citu saistību izpildi;
- 3) ir aizliegts komercsabiedrības dalībniekiem (akcionāriem, biedriem, īpašniekiem) izmaksāt likvidācijas kvotas.”

Komercedarbības atbalsta kontroles likuma 8.¹ panta trešā daļa:

“Uzņēmumu reģistrs izslēdz komercsabiedrību no publiskā reģistra arī tad, ja atbilstoši šajā pantā paredzētajiem nosacījumiem veiktas likvidācijas ietvaros nav atmaksāts komercedarbības atbalsts vai nav izpildītas pakārtotās saistības.”

Augstāka juridiska spēka normas

Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 1. pants: “Latvija ir neatkarīga demokrātiska republika.”

Satversmes 91. pants: “Visi cilvēki Latvijā ir vienlīdzīgi likuma un tiesas priekšā. Cilvēka tiesības tiek īstenotas bez jebkādas diskriminācijas.”

Satversmes 92. pants: “Ikviens var aizstāvēt savas tiesības un likumiskās intereses taisnīgā tiesā. Ikviens uzskatāms par nevainīgu, iekams viņa vaina nav atzīta saskaņā ar likumu. Nepamatota tiesību aizskārums gadījumā ikvienam ir tiesības uz atbilstīgu atlīdzinājumu. Ikvienam ir tiesības uz advokāta palīdzību.”

Satversmes 105. pants: “Ikvienam ir tiesības uz īpašumu. Īpašumu nedrīkst izmantot pretēji sabiedrības interesēm. Īpašuma tiesības var ierobežot vienīgi saskaņā ar likumu. Īpašuma piespiedu atsavināšana sabiedrības vajadzībām pieļaujama tikai izņēmuma gadījumos uz atsevišķa likuma pamata pret taisnīgu atlīdzību.”

Lietas fakti

Lieta ierosināta pēc diviem Rema Kargina pieteikumiem. Viņš ir akciju sabiedrības „Reverta”, kas ir saņēmusi komercedarbības atbalstu, pakārtoto saistību kreditors. Vēloties atgūt no šīs akciju sabiedrības sava aizdevuma pamatsummu, viņš vērsās vispārējās jurisdikcijas tiesā, kura šādu prasījumu noraidīja.

Pieteikuma iesniedzējs vērsies Satversmes tiesā, jo uzskata, ka apstrīdētajās normās noteiktā kārtība, kas liedz viņa kā pakārtoto saistību kreditora tiesības saņemt aizdevuma pamatsummu, nesamērīgi ierobežo viņa īpašuma tiesības.

Apstrīdētās normas arī pārkāpjot tiesiskās palāvības principu, jo esot pieņemtas pēc aizdevuma līguma noslēgšanas bez saudzējošas pārejas uz jauno regulējumu vai kompensācijas noteikšanas.

Pieteikuma iesniedzēja ieskatā apstrīdētās normas pārkāpj arī varas dalīšanas principu un tiesības uz taisnīgu tiesu, jo esot pieņemtas laikā, kad Pieteikuma iesniedzējs jau bija vērsies tiesā ar prasījumu par aizdevuma pamatsummas piedziņu. Pieņemot apstrīdētās normas, valsts esot pēc būtības atrisinājusi tiesas izskatīšanā esošu civillietu, kurā citādi valsts būtu zaudējusi.

Pieteikuma iesniedzējs uzskata, ka apstrīdētās normas paredz arī atšķirīgu attieksmi pret viņu kā komercdarbības atbalstu saņēmušas komercsabiedrības pakārtoto saistību kreditoru iepretim šādu atbalstu saņēmušas kredītiestādes pakārtoto saistību kreditoriem, kuriem likumā tikusi paredzēta saudzējoša pāreja uz jauno regulējumu.

Tiesas process

Satversmes tiesa ir uzaicinājusi Saeimu līdz 2020. gada 9. novembrim iesniegt Satversmes tiesai atbildes rakstu ar lietas faktisko apstākļu izklāstu un juridisko pamatojumu.

Lietas sagatavošanas termiņš ir **2021. gada 9. februāris**. Par lietas izskatīšanas procesa veidu un datumu tiesa lemj pēc lietas sagatavošanas.

Lēmums par lietas ierosināšanu pieejams šeit: https://www.satv.tiesa.gov.lv/wp-content/uploads/2020/09/2020-49-03_Lemums_par_ierosinasanu-1.pdf

Relīze sagatavota ar mērķi veicināt izpratni par Satversmes tiesā izskatāmajām lietām. Tā nav uzskatāma par nolēmuma daļu un nav saistoša Satversmes tiesai. Spriedumi, lēmumi un cita informācija par Satversmes tiesu atrodama tiesas mājaslapā www.satv.tiesa.gov.lv.

Zanda Meinarte

Satversmes tiesas Sabiedrisko attiecību speciāliste

Zanda.Meinarte@satv.tiesa.gov.lv

67830759, 26393803